

«Το Σπίτι της Μπερνάντα Άλμπα» σε σκηνοθεσία Ε. Σαρμή στο Φουαγιέ της ΕΜΣ

parallaximag.gr/agenda/theatro/to-spiti-tis-mpernanta-almpla-se-skinothesia-e-sarmi-sto-fouagie-tis-ems

February 2, 2022

Την Παρασκευή 28/1/2022 η Μπερνάντα Άλμπα του Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα (Federico Garcia Lorca) μας υποδέχτηκε στο Φουαγιέ της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών στη Θεσσαλονίκη σε μια ατμοσφαιρική παράσταση σε σκηνοθεσία της Εύης Σαρμή και μετάφραση του Νίκου Γκάτσου. Τα σκηνικά και τα κοστούμια της παράστασης επιμελήθηκε ο Αλέξανδρος Πιεχόβιακ, και την κίνηση/χορογραφία η Ιωάννα Δεμερτζίδου. Η σκηνοθέτης εμπνευσμένη από το κίνημα «me too» αφιερώνει αυτήν την παράσταση αυτή στις γυναίκες.

Το έργο (La casa de Bernarda Alba) επικεντρώνεται στα ζητήματα της καταπίεσης, της κακομεταχείρισης, της βαρβαρότητας, της συνδιαλλαγής, του πάθους και την επίδραση των ανδρών στις γυναίκες. Ο Λόρκα το 1936 ολοκλήρωσε τη συγγραφή του έργου, το οποίο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 1945 στο Μπουένος Άιρες μετά την δολοφονία του συγγραφέα. Πρόκειται για το τελευταίο έργο μιας δραματικής τριλογίας, που μαζί με τη «Γέρμα» (Yerma) και το «Ματωμένο Γάμο» (Bodas de sangre) αποτελούν την τριλογία της "ισπανικής υπαίθρου" του συγγραφέα. Το έργο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα στις 18 Νοεμβρίου 1954 στο θέατρο "Κοτοπούλη" σε μετάφραση Νίκου Γκάτσου, σκηνοθεσία Αλέξη Μινωτή και σκηνικά και κοστούμια του Γιάννη Τσαρούχη. Το ρόλο της Μπερνάντα Άλμπα ερμήνευσε η Κατίνα Παξινού.

Η ευρύχωρη αίθουσα του Φουαγιέ υπό την επιμέλεια του Αλέξανδρου Πιεχόβιακ μεταμορφώθηκε σε «Σπίτι της Μπερνάντα Άλμπα», το οποίο βρίσκεται σε ένα φτωχικό χωριό της ισπανικής υπαίθρου και χρονικά τοποθετείται στις αρχές του 20ου αιώνα. Το φουαγιέ αξιοποιήθηκε πλήρως σκηνικά, με κύριο και διακριτό στοιχείο του την έννοια του ορίου, που συνεχώς πάλλωνταν μεταξύ του φωτός και του σκοταδιού, του εξωτερικού και εσωτερικού χώρου και μεταξύ των δωματίων των κοριτσιών. Ο κεντρικός χώρος αναπαριστούσε τα κυρίως σημεία του σπιτιού, όπως το ψηλοτάβανο αστικό σαλόνι, την τραπεζαρία με τους πολυελαίους, τις βαριές κουρτίνες και τα μαρμάρινα πατώματα αλλά ταυτόχρονα και δευτερεύοντα/ιδιωτικά σημεία, τα νοητά δωμάτια των κοριτσιών αλλά και το δωμάτιο ραπτικής. Τα δωμάτια της Μπερνάντα και της μητέρας της «κρύβονταν» πίσω από τις κόκκινες κουρτίνες των μπαλκονόπορτων της αίθουσας. Τέλος, στα δεξιά της αίθουσας δέσποζε ένας μεγάλος σταυρός, που σηματοδοτεί στην αρχή τον χώρο της εκκλησίας και μετέπειτα ανάγεται σε σύμβολο καταπίεσης που ακολουθεί τα κορίτσια. Η μουσική επιμέλεια του Κωστίκα Τσολάκου και οι φωτισμοί του Άρη Βακού συμπλήρωναν εύστοχα την οπτική του χώρου θέτοντας την αφετηρία της ψυχολογικής παρείσφρησης στην κοινωνία της εποχής και τους παγιωμένους θεσμούς της.

Σε αυτό το χώρο εκτυλίσσονται τα γεγονότα κατά την περίοδο πένθους μετά τον χαμό του δεύτερου συζύγου της Μπερνάντα, Αντόνιο Μαρία Μπεναβίδες. Η ηγετική και τυραννική αυτή γυναίκα επιβάλλει οκταετή εγκλεισμό στις κόρες της (Αγκούστιας, Μαγκνταλένα, Αμέλια, Μαρτίριο και Αδέλα) και θέλοντας να διατηρήσει την τιμή και την αξιοπρέπεια της οικογένειάς της, επιβάλλει αυταρχικούς κανόνες, όρους και όρια, στερώντας την ελευθερία τους. Η Αγκούστιας, η μεγαλύτερη κόρη της Μπερνάντα από τον πρώτο της γάμο, κληρονομεί την περιουσία του πατέρα της κι έτσι προσελκύει το ενδιαφέρον ενός μνηστήρα, του Πέπε Ρομάνο. Τον Πέπε όμως ποθούν κι η Αδέλα, η μικρότερη κόρη, που αρνείται να υποταχθεί στη μητέρα της και συνάπτει ερωτική σχέση μαζί του, αλλά κι η Μαρτίριο, που τη ζηλεύει για κάτι που η ίδια δεν μπορεί να αποκτήσει, λόγω της οικονομικής της κατάστασης. Η ζήλια της Μαρτίριο θα οδηγήσει στο τραγικό τέλος της Αδέλα και στην προσθήκη ενός νέου πένθους στο σπίτι.

Το καστ αποτελούνταν μόνο από γυναίκες με την Μαρία Χατζηγιαννίδου να ενσαρκώνει με απόλυτη επιτυχία την τυραννική φυσιογνωμία της Μπερνάντα Άλμπα. Ορθή κινησιολογικά και φωνητικά μετουσίωσε τον απολυταρχισμό της ηρωίδας, που επιβάλλεται με αυταρχικό, σκληρό κι άδικο τρόπο στο σπίτι. Η εξουσία της συμβολίζεται από το μπαστούνι της, με το οποίο επιβάλλει το σεβασμό και την υποταγή όλων. Η ίδια δεν επιθυμεί ούτε επιδιώκει την ευτυχία των κορών της καθότι και η ίδια την έχει στερηθεί με αποτέλεσμα να δομείται μια δυστυχία η οποία καταπνίγει τους πάντες. Η Λίλιαν Παλάντζα απέδωσε την τρελή μητέρα της Μπερνάντα, Μαρία Χοσέφα, η οποία βιώνει το καταπιεστικό καθεστώς της ίδιας της κόρης. Αναπολεί συνεχώς τα νιάτα της καθώς αυτά δίνουν νόημα στη ζωή της. Οι δυο υπηρέτριες του σπιτιού αποδόθηκαν από τις Ιωάννα Παγιατάκη, ως οικονόμος Πόνθια, που υπόκειται σε περιστατικά βίας από την κυρία της λόγω της κατώτερης κοινωνικά θέσης και ιδιότητας της και την Ελευθερία Αγγελίτσα, ως Μπλάνκα, που αντιπροσωπεύει την ελευθερία της κοινωνικής της τάξης. Τέλος, η Μάρα Μαλγαρινού απέδωσε το ρόλο του Κοριτσιού που συνδέει τρόπο τινά όλους τους χαρακτήρες και που εμφανίζεται αρχικά στην πρώτη πράξη και αναπαριστά

ένα κορίτσι που επιστρέφει μετά από την κηδεία με τις αδερφές στο σπίτι και έπειτα στον επίλογο, τη στιγμή του θανάτου της Αδέλας, να τραγουδάει μαζί της το «Like a Virgin» τραγούδι της Madonna -μια άστοχη θα λέγαμε σκηνοθετική/ μουσική επιλογή.

Αναφορικά με τις αδερφές, οι οποίες σε γενικές γραμμές απέδωσαν επαρκώς την ψυχοσύνθεση των ηρωίδων – αν και θεωρήθηκε σκηνοθετικά υπερβολική η υπενθύμιση του γυναικείου αυνανισμού σε διάφορες σκηνές ως απόρροια της ερωτικής στέρησης τους – αποτέλεσαν την πνοή νιότης στο γενικότερο πένθιμο κλίμα. Η Χρύσα Ζαφειριάδου μετουσίωσε την 39χρονη κόρη Ανγκούστιας, που δεν έχει γνωρίσει τον έρωτα και την ελευθερία, που ζει κακοποιητικά στο καθεστώς που έχει ορίσει η μητέρα της, ανεχόμενη τη βία της με στωικότητα. Την 25χρονη Μαρτίριο απέδωσε η Ιωάννα Δεμερτζίδου, μια εύστροφη, πειθαρχημένη και συγχρόνως σκοτεινή περσόνα. Η Ελένη Θυμιοπούλου ως Αμέλια απέδωσε την εικόνα της καλόβουλης και ενοχικής ηρωίδας της, η οποία προσαρμόζει τα θέλω της ανάλογα με τις ανάγκες της οικογένειας της. Την Αδέλα ενσάρκωσε η Χρυσή Μπαχτσεβάνη, μια μικρή επαναστάτρια, η οποία θέλει να γνωρίσει τον κόσμο και τον έρωτα. Η Μομύ Βλάχου ακολούθησε πιστά τον ρόλο της ως Μαγδαλένα, το «αντράκι» της οικογένειας, που είναι αυθόρμητη, κοντράρει και περιπαίζει τις αδερφές της, όμως κατά βάθος είναι αποτελεί και αυτή έναν αδύναμο και καταπιεσμένο χαρακτήρα. Αξιοσημείωτη είναι η επιλογή της Σαρμή να μην εμφανίσει κανέναν ανδρικό ρόλο στο έργο ούτε ακόμα και τον Πέπε Ρομάνο, το αντικείμενο του πόθου για τις κόρες της Μπερνάντα και μνηστήρας της Ανγκούστιας.

Τα κοστούμια επιμελημένα από τον Αλέξανδρο Πιεχόβιακ ακολούθησαν την αυστηρότητα και την πειθαρχία του θεατρικού έργου. Τα μακριά και μαύρα φορέματα των αδελφών και του υπηρετικού προσωπικού παρέπεμπαν σε ρούχα θηλέων. Η οριακά ανδρική ενδυμασία της Μπερνάντα αποτελούνταν από ένα μαύρο παντελόνι και πουκάμισο. Η μακριά μαύρη λαμπερή τουαλέτα της ηλικιωμένης μητέρας της Μπερνάντα συμβόλιζε τον έρωτα και το πάθος της. Τέλος, το Κορίτσι που συνδέει τις αδερφές ήταν ντυμένο με σύγχρονα και καθημερινά ρούχα.

Συμπερασματικά, πρόκειται για μια παράσταση η οποία κατάφερε να υπογραμμίσει -αν όχι να αποδώσει επαρκώς, λόγω κάποιων σκηνοθετικών αστοχιών- τα βασικά θεματικά κέντρα του κειμένου του «μεσαιωνικού τροβαδούρου» Λόρκα, μεταξύ των οποίων είναι η καταπίεση των γυναικών, η τραγική μοίρα, οι συνθήκες (επι)βίωσης σε μια συντηρητική κοινωνία, η επιμονή και η εμμονή με την κοινωνική τάξη, τη θρησκεία, την παρθενία κλπ., τα οποία εξουθενώνουν την ανθρώπινη ύπαρξη.

Συντελεστές:

Σκηνοθεσία/ Προσαρμογή κειμένου/ Μουσική επιμέλεια: Εύη Σαρμή

Μετάφραση: Νίκος Γκάτσος

Σκηνικά/ κοστούμια: Αλέξανδρος Πιεχόβιακ

Μουσική: Κωστίκα Τσολάκου (Kostika Collaku)

Επιμέλεια κίνησης /Χορογραφία: Ιωάννα Δεμερτζίδου

Φωτισμοί: Άρης Βακός

Μουσική διδασκαλία: Χρύσα Τουμανίδου

Επιμέλεια σκηνικού & φροντιστηριακού υλικού: Άννα Μαρία Βάσιακ
Βοηθός σκηνοθέτη/ Κινησιολόγου: Μάρα Μαλαγαρινού
Οργάνωση Παραγωγής: Αθανασία Ανδρώνη

Διανομή– Μπερνάρντα Άλμπα: Μαρία Χατζηιωαννίδου, Μαρία Χοσέφα: Λίλιαν Παλάντζα,
Ανγκούστιας: Χρύσα Ζαφειριάδου, Μαγδαλένα: Μομώ Βλάχου, Αμέλια: Ελένη
Θυμιοπούλου, Μαρτίριο: Ιωάννα Δεμερτζίδου, Αδέλα: Χρυσή Μπαχτσεβάνη, Πόνθια:
Ιωάννα Παγιατάκη, Υπηρέτρια: Ελευθερία Αγγελίτσα, Κορίτσι: Μάρα Μαλαγαρινού

**Η Γκολούμποβιτς Σιμόνη-Μαρία είναι Υπ. Διδάκτωρ Θεατρολογίας*

ΑΦΗΣΤΕ ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Please enter your comment!

Please enter your name here

You have entered an incorrect email address!

Please enter your email address here